

Življenje v mestih

Večina prebivalcev je živela na podeželju. Središča trgovine, obrti in uradnikov pa so bila mesta. Mesto se je delilo na mestne četrti. V posameznih mestnih četrtih so se nahajale določene skupine obrtnikov, ob glavni ulici pa trgovine. Mesta so bila zaradi tujih trgovcev in obrtnikov kulturno pisana in izjemno živahna.

Trgovinska izmenjava med mesti rodovitnega polmeseca je segala daleč v sosednje dežele. Iz zahodne Afrike so prihajali sužnji, ebenovina, slonovina, zlato in začimbe, s Cipra baker, iz Libanona les, iz Azije konji, dragi kamni, srebro in svila, iz Nubije zlato in baker ...

Središče mesta so predstavljala svetišča, tempeljska četrt, kjer so bile najpomembnejše in najvišje zgradbe v mestu. Na vrhu templja so svečeniki opravljali verske obrede, pri katerih so bogovom žrtvovali pridelke ali živali.

Vsakdanje življenje

Ohranjeni slikovni in pisni viri nam nudijo bogato pričevanje o vsakdanjem življenju prebivalcev prvih civilizacij. V nadaljevanju pisni in slikovni viri predstavljajo družbo na primeru egipčanske civilizacije.

Najtesnejši pomočniki vladarja, visoki uradniki in svečeniki, so bili člani njegove družine in njihovi sorodniki. Skrbeli so, da so bili ukazi vladarja izvršeni.

»/.../ vezir Zgornjega Egipta, vezir Spodnjega Egipta in najvišji svečenik. Slednji skrbi za najbolj pomembne verske dogodke /.../, medtem ko oba vezirja skrbita za bolj praktične stvari. Pri teh nalogah jim pomagajo številni nadzorniki /.../ na primer kraljevi arhitekti, vojaški vodja in vrhovni sodnik.«

(Vir: Scott Steedman, Egipčanske novice, Učila, Ljubljana, 1998)

→ Kakšno delo so opravljali visoki uradniki?

Med uradniki v Egiptu so imeli posebno mesto **pisarji**. Ker je bila pismenost omejena na ozko skupino, je bil poklic pisarja zelo cenjen.

Pisarji so izhajali iz bogatih družin, kjer je bil pisar že oče. Za pisarja so se v posebnih šolah lahko izšolali le dečki. Pisarji so zapisovali pisma za nepismene, zapise o količini pridelka, izračune o potrebni količini hrane, popisovali so zaloge za templje in vojsko.

(Povzeto po: <http://www.primaryhomeworkhelp.co.uk/egypt/scribes.htm>)

→ Kdo je lahko postal pisar?

Ulice mezopotamskega mesta Ur so bile živahne, polne prodajalcev in kupcev.

Vezir

Pisar

Številne ohranjene upodobitve obrtnikov prikazujejo opekarje, lončarje, tesarje in mizarje, usnarje, izdelovalce nakita, mesarje, peke, kamnoseke, pivovarje ...

»Nazadnje izurjeni rokodelci v roke dobijo kamen, ki so ga pridobili iz tal. /.../ Njegovo površino rahlo obrišejo in na leseni mreži oblivajo z vodo, dokler kamni niso očiščeni zemlje. /.../ Ves čas, ko kamne oblivajo, jih rahlo brišejo z rokami in spužvastimi krpami, /.../ dokler se zlato ne zasveti.«

(Diodor Sicilijski, Biblioteca historica, 1. stoletje pr. Kr.)

→ Kateri poklic opisuje vir?

Kmetje so obdelovali zemljo. Pridelovali so ječmen, proso, pšenico, riž, zelenjavo ... Gojili so govedo, ovce, koze, svinje, perutnino; domače živali so uporabili za meso ali vprego. Kmetje so bili najštevilnejša skupina med svobodnim prebivalstvom. Obdelovali so zemljo.

»Delo egipčanskih kmetov se je delilo na tri obdobja, ki so bila odvisna od reke Nil. V času poplav (junij–september) so delali na faraonovem posestvu ali gradili piramide. Po poplavah so pripravili polja za setev (oktober–februar). V času žetve (marec–maj) so s polj pobirali svoje pridelke in pripravili kanale za naslednje poplave.«

(Vir: <http://primaryhomeworkhelp.co.uk/egypt/farming.htm>)

→ Ali so kateri mesec kmetje preživeli brez dela?

V družbi in v družini so imeli moški vodilno vlogo. Ženske so bile matere in gospodinje v hiši, zato so jih tudi imenovali »gospodarice hiše«. Slike in arheološki ostanki dokazujejo, da so v egipčanskih kraljevih družinah ženske imele precej enakopraven položaj. Nekatere so imele celo vojaško vzgojo. Mnoge so opravljale pomembne službe, bile so tudi svečenice. Egiptu so kar nekajkrat vladale kraljice.

Faraonka Nefertiti (14. stoletje pr. Kr.) velja za najlepšo in najmočnejšo faraonko v zgodovini Egipta.

Obrtniki

Kmetje

PONOVIM

1. Naštev družbene skupine prvih držav in navedi njihove značilnosti.
2. Kako so delovale prve države?
3. Kakšno je bilo življenje v mestih?
4. Kaj je narekovalo ritm kmečkega življenja?

RAZMISLIM

Zakaj je bilo v prvih državah pomembno, da je bil vladar sposobna in močna osebnost?

SLOVARČEK

ebenovina – zelo dragocen in trd tropski les črne barve
hierarhija – razvrstitev po položaju, pomembnosti
slonovina – bel, trd material iz slonovih oklov ali živalskih zob

1 ZNAM PODATI ODGOVOR IN TUDI KRITIČNO RAZMISLITI.

1. Zakaj so najstarejše civilizacije najpogosteje nastale ob rekah?
2. Zakaj se je prva civilizacija pojavila na območju Mezopotamije?
3. Naštej nekaj razlogov, ki so Egiptu omogočili vzpon v vojaško in kulturno velesilo.
4. Kaj je vplivalo na izoblikovanje hierarhično urejene družbe?
5. Kaj nam o prvih civilizacijah povedo njihovi zakoni?
6. Kaj je v času prvih civilizacij spodbujalo razvoj najrazličnejših znanj, ki so danes temelj sodobnih znanosti?

2 ZNAM ANALIZIRATI SLIKOVNI VIR.

- a) kateri civilizaciji pripada slikovna upodobitev? Kako si to ugotovil?
- b) kdo stoji v središču slike in kdo stoji ob strani?
- c) pozornost usmeri na krone. Kaj opaziš?
- č) kaj nam slika pove o moči faraona in pomembnosti bogov?
- d) s čim je obdana upodobitev faraona in boginj?
- e) razmisli, kakšen je bil namen spremnega besedila ob slikovni upodobitvi.
- f) kakšen je pomen takih upodobitev za razumevanje življenja v egipčanski civilizaciji?

Faraon in boginji, tempelj Edfu, Egipt

3 ZNAM ANALIZIRATI PISNI VIR.

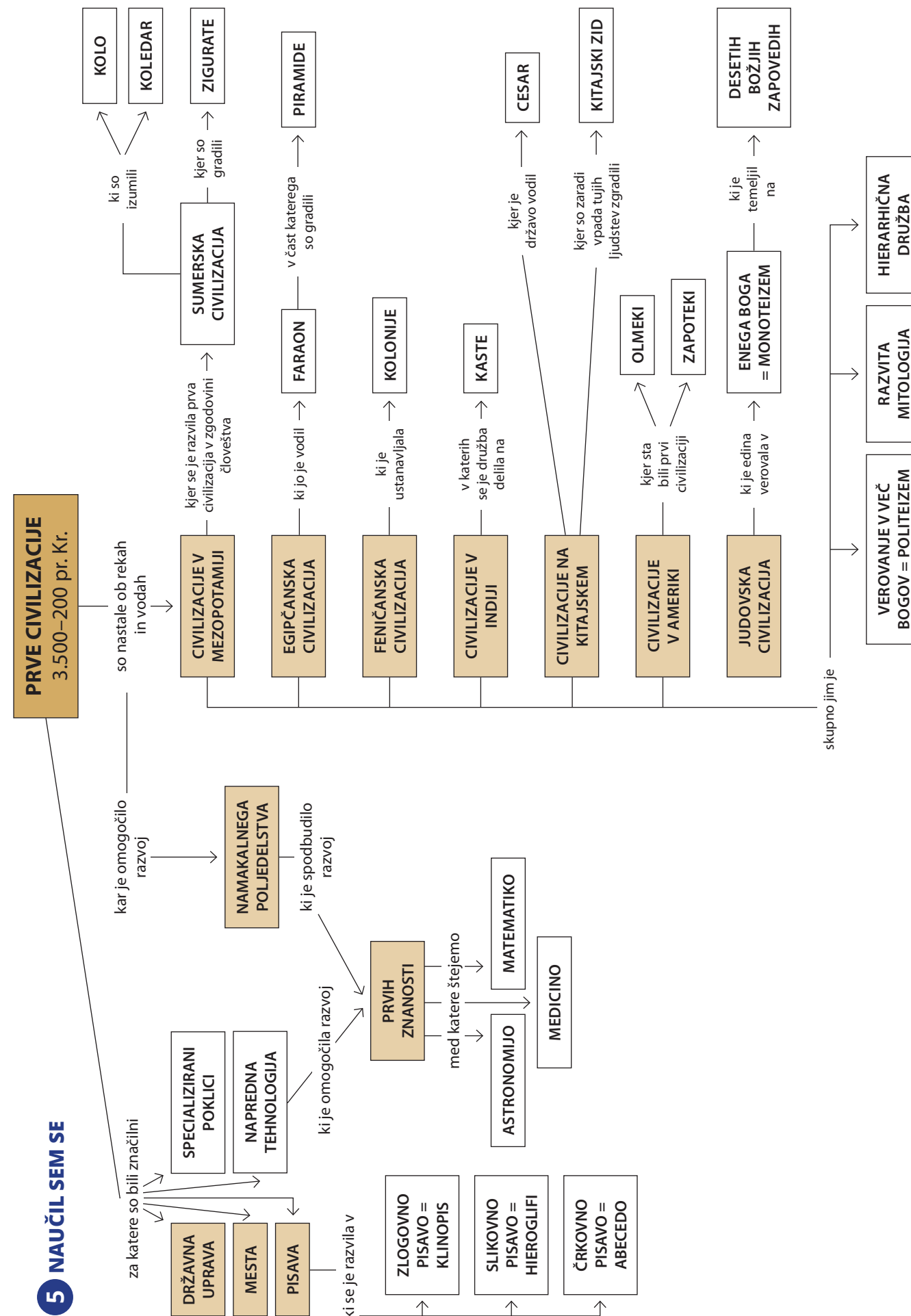
*Jaz sem Nil – in kdo je več kot jaz!
 Jaz sem ta Egipt rajski vam podaril,
 jaz zelena polja ravna vam ustvaril;
 jaz sem dal vam palmo, žita zlati klas!
 Jaz Egiptu oče sem na večni čas!
 Jaz pravir sem bujni vsega mu življenja.
 Če usahnem jaz, pa vse usahne, jenja...
 jaz sem sveti Nil – in kdo je več kot jaz?*

(Vir: Anton Aškerc, Egipčanske arabeske, 9. Nil, v: Akropolis in piramide, Ljubljana, 1909)

- a) Kako je Anton Aškerc v svoji pesmi predstavil reko Nil?
- b) Kakšen pomen je pesnik pripisal reki?
- c) Zakaj je bil Nil pomemben za prebivalce Egipta?
- č) Zakaj je bil Nil pomemben za državo Egipt?
- d) Razmisli, ali so tudi danes reke pomembne za življenje ljudi. Svoj odgovor utemelji s primeri.

4 ZNAM IZRAZITI SVOJE MNENJE.

Danes ocenjujemo, da so bili dosežki prvih civilizacij v znanosti, umetnosti in arhitekturi izjemni. Ali lahko zaključimo, da je takšne izjemne dosežke mogoče doseči le v organizirani družbi? Svoj odgovor argumentiraj.

V smiselni povedi uporabi pojme, ki so označeni z barvo.